

DE KONFEKTINIJVERHEID IN WEST-VLAANDEREN¹

D. Sanders

Redaktiesekretaris 'West-Vlaanderen Werkt'

In het textielgebeuren in Vlaanderen en meer specifiek in West-Vlaanderen, neemt de konfektienijverheid een zeer specifieke plaats in. Deze nijverheid heeft haar eigen gezicht, haar specifieke eisen en haar specifieke mogelijkheden. Wie 'konfektie' zegt, denkt hoofdzakelijk aan konsumentengerichte eindprodukten, aan een direct contact met de mode en met 'de markt', aan een hoge arbeidsintensiteit, aan meestal familiaal gestructureerde bedrijven, aan internationale druk en, noodzakelijk daaraan gekoppeld, aan internationale akkoorden.

Een situering

Van bij een eerste benadering valt het op hoe de kleding, zoals de textiel, een overwegend Vlaamse aangelegenheid is. Tevens is voor beide deelgebieden de Westvlaamse inbreng zeer groot (tabel 1).

Vlaanderen staat in voor 87% van de *textielbedrijven* van het Rijk en voor 70% van de *kleding*; inzake tewerkstelling staat Vlaanderen telkens in voor 85% van het Rijk.

West-Vlaanderen op zijn beurt staat inzake *textiel* in voor 57% van de inrichtingen en voor 50% van het personeel

De kledingnijverheid rekent op haar gemengd karakter, haar flexibiliteit en haar kwaliteit om te overleven.

in Vlaanderen; de *konfektie* telt maar één derde van de inrichtingen (28%) en van de tewerkstelling (27%) in Vlaanderen.

Binnen West-Vlaanderen is de *textiel* in hoofdzaak gevestigd in het arrondissement Kortrijk: 428 inrichtingen op 583 in West-Vlaanderen, met 14.599 tewerkgestelden op 22.325. Het arrondissement Tielt telt, als tweede grootste, 68 inrichtingen en 4.814 tewerkgestelden.

De lokalizatie van de *konfektienijverheid* is meer gespreid: het arrondissement Kortrijk telt slechts 150 bedrijven, tegenover 81 in het arrondissement Roeselare, 60 in het arrondissement Tielt en 53 in het arrondissement Brugge. De tewerkstelling geeft een gelijkaardige spreiding, met 2.850 tewerkgestelden in het arrondissement Kortrijk, 1.761 in het arrondissement Roeselare, 1.501 in het arrondissement Tielt en daaropvolgend niet het arrondissement Brugge (met 465 tewerkgestelden), maar het arrondissement Ieper met 1.270 tewerkgestelden. De hoge tewerkstelling in het arrondissement Ieper is overigens toe te rekenen aan twee bedrijven: Levi's te

Wervik en Lee te Ieper, die voor diverse aspecten buiten het verschijningsbeeld van de Westvlaamse konfektie vallen. Zo vallen de kapitaalstructuur, de bedrijfsgrootte, het management en het afgeleverd produkt bij deze beide bedrijven buiten de gewone Westvlaamse normen.

Ook bij de tewerkgestelden is er een duidelijk verschil tussen de textielbedrijven en de konfektiebedrijven in de provincie. In de textiel staan er 8.580 vrouwen tegenover 13.745 mannelijke tewerkgestelden, zijnde 38% vrouwelijke tegenover 62% mannelijke tewerkgestelden; in de konfektie vertegenwoordigen 7.376 vrouwelijke tewerkgestelden 89% van het totaal en zijn de 918 mannen in de konfektie slechts goed voor de overblijvende 11%.

Wat de produkten betreft, is er ook een duidelijk verschil tussen de textiel en de kledingnijverheid. De textielnijverheid in West-Vlaanderen is duidelijk gekenmerkt door haar aanwezigheid in de interieurtextiel, gaande van de (altijd geciteerde) tapijten, over de meubelstoffen tot alle produkten voor bad-, slaap- en leefkamer. De Westvlaamse konfektienijverheid zou zich — na een zekere aarzeling bij de uitspraak van de ondervraagde bevoorrechte getuigen — eerder sterk tonen in de segmenten lichtere kleding (broeken, rokken), vrijetijdskleding, werk- en beschermkleding al dan

Lokalizatie en tewerkstelling in textiel en konfektie, 30 juni 1991

	Inrichtingen		Tewerkstelling	
	Textiel	Konfektie (a)	Textiel	Konfektie (a)
West-Vlaanderen	583	411	22.325	8.294
Vlaanderen (excl. Brussel)	1.023	1.461	44.448	30.525
Het Rijk	1.172	2.084	52.257	35.783

(a) Inbegrepen de schoennijverheid.

Bron: RSZ-Jaarverslag 1991.

¹ Met speciale dank aan de heren E. Magnus, directeur-generaal van de Belgische Federatie van de kledingnijverheid, A. Delfosse uit Deerlijk en A. Vandoorn, vrijgestelde van de CCTKB te Kortrijk voor de lange gesprekken die met hen konden worden gevoerd in voorbereiding van deze bijdrage.

niet in 'technisch textiel'. Hoog-kwalitatieve kinderkledij, feest- en bruidskledij en lingerie zijn eerder specialiteiten van andere Vlaamse provincies en van Brussel.

Problemen in de sektor

Sommige kommentatoren noemen de konfektie-industrie in ons land en in West-Europa een probleemindustrie. Insiders onderschrijven deze opvattingen helemaal niet, al dient de sektor nu en in de toekomst af te rekenen met een menigvuldigheid aan problemen.

Vast staat dat er momenteel een duidelijke verzwakking van de sektor aan de gang is. De goede jaren 1989-90 zijn voorbij. Toen stegen zowel de produktie, de omzet, de tewerkstelling en de export.

Sindsdien kwam er een eerste groei-vertraging in 1991. Deze vertraging was zowel van conjuncturele aard als dat zij een gevolg was van de Golfkrisis. Kwam daarna de delokalisatiepolitiek naar het vroeger Oostblok voor het loonwerk, gepaard gaande met aangroeiende investeringen naar deze landen toe en ook nog verhoogde invoerfaciliteiten van aldaar geproduceerde produkten.

Statistische gegevens zijn uiteraard niet direkt beschikbaar, maar deze nieuwe toestand brengt een verzwaring met zich van de delokalisatie naar Noord-Afrika en andere streken, zoals deze zich reeds jaren doorzette en van de inkoop- en invoerpolitiek uit het Verre Oosten en de andere lage-loonlanden die instaan voor de bevoorrading van onze markt van goedkopere (en meer-meer niet-goedkopere) produkten.

De internationale besprekingen die deze verschuivingen naar lage-loonlanden moeten regulariseren en reguleren, met name rond het Multivezelakkoord en recent nog rond de GATT verlopen zeer pijnlijk voor onze konfektienijverheid en de afloop ervan blijft onvoorspelbaar.

De moeilijkheden van de sektor zijn niet alleen in het buitenland en bij de internationale 'misbruiken' en 'onevenwichten' te situeren. Ook in eigen land zijn er problemen. Zowel patroons- als arbeiderssyndikaten wijzen erop hoe onze hogere lonen — zoals overigens de hogere lonen in gans het Westen — een reële handicap betekenen voor de konfektie. Zeer recent kwam deze loonkost terug in de kijker, toen bleek dat de Maribel-operatie ook voor deze loon-gevoelige KMO-sektor zal worden teruggedroefd.

De reeds dalende tewerkstelling zou met één klap nogmaals sterk dalen, vooral dan bij de tewerkgestelde vrouwen. Dus juist daar waar de langdurige werkloosheid reeds zeer groot en moeilijk op te lossen is.

De sektor rekent ook op het behoud en de verdere institutionalisering van het systeem van gedeeltelijke werkloosheid, dat aan de konfektienijverheid met grote regelmaat toelaat de seizoensdalingen op te vangen met behoud van hun gespecialiseerd personeel. Een strakke houding ter zake zou het verdwijnen betekenen van heel wat waardevol personeel dat moeilijk terug te vinden zou zijn bij een volgende seizoenmatige heropleving.

Eigen aan de konfektienijverheid is de blijvende hoge arbeidsintensiteit van de

bedrijven. Het motto: 'één arbeider of arbeidster per machine' blijkt nog altijd grotendeels op te gaan en (arbeidsvervangende) diepte-investeringen en mechanisatie zijn nog niet direkt op grote schaal door te voeren.

Dit heeft te maken zowel met de aard van de activiteiten die in West-Vlaanderen worden uitgevoerd (meer modegerichte kleding, kleinere reeksen), als met het uitgesproken familiaal karakter van de konfektiebedrijven in Vlaanderen, wat het beroep-doen op grotere kapitalen ten dele in de weg staat.

De troeven

Een eerste troef van de kledingindustrie is het gemengd karakter van vele bedrijven. Uit de analyse van de financiële evolutie van de Westvlaamse bedrijven blijkt dat de winsten er niet zo spektakulair daalden als in de textielnijverheid. Dit is ten dele te verklaren door het gemengd karakter van steeds meer bedrijven die, naast hun eigen produktie, ook gedelokaliseerde bedrijfseenheden runnen of grote bestellingen plaatsen in de lage-loonlanden. Wat een betere financiële balans meebrengt voor het bedrijf, naast een verminderde tewerkstelling in de vestiging in eigen streek.

Technisch valt de grote flexibiliteit van de bedrijven aan te stippen. Het beleid dat tot op heden werd gevoerd inzake gedeeltelijke werkloosheid is daar niet vreemd aan. Ook de versnelling van de markt (meer seizoenen en tussen-seizoenen) vergde een snellere distributie, wat een trend naar bevoorrading ter plaatse doet ontstaan. De 'quick respons' en de snelle nalevering worden ware troeven voor onze ondernemingen.

De Belgische kledingindustrie heeft zich de laatste jaren systematisch toegelegd op kwaliteitsprodukten, op het beter kledingstuk. Deze kwaliteits- en luxeprodukten, al dan niet voorzien van een kwaliteitslabel, betekenen een vaste waarde op de eigen markt en een mogelijkheid voor wereldwijde export.

De scholing van het personeel is een volgende troef. Deze scholing is in volle ontwikkeling. Naast de bestaande scholen kan West-Vlaanderen een beroep doen op herscholingsprogramma's van de VDAB. De tijd van de cursussen voor stiksters is echter grotendeels voorbij. Nu hebben de bedrijven behoefte aan meer gespecialiseerde opleidingen voor leidinggevend personeel in de gedelokaliseerde bedrijven in het bui-

Archief Samsonte

Hol, Kortrijk

tenland en voor het voorbereidend werk hier ter plaatse zoals het ontwerpen, het maken van patronen, het overbrengen op computer, het toepassen van CAD/CAM. In dit verband rekt men natuurlijk iets minder op een grondige vernieuwing van alle afdelingen snit en naad (die overigens niet werden opgericht met het oog op de industriële behoeften van ons land), dan op een paar gespecialiseerde scholen en centra.

Het overleg tussen de sociale partners van de kledingnijverheid rond deze problemen van vorming en rond het onderzoek wordt sinds 1987 gevoerd in het kader van IVOC, het Instituut voor Vorming en Onderzoek in de Confectie.

De kledingnijverheid doet ook meer en meer beroep — en dit is een waardevol gegeven voor de toekomst — op gespecialiseerde centra voor onderzoek rond speciale stoffen, invloed van kledingstoffen en verven op de omgeving, waterzuivering, wastechnieken en andere. Vanwege de sektor wordt een ondersteuningsbeleid ter zake vanwege de overheid gevraagd.

Een zeer belangrijk gegeven voor de toekomst is en blijft het familiaal karakter van de betrokken bedrijven. Dit familiaal karakter en het dynamisme van het 'werken met zijn eigen geld' hebben de sektor grotendeels gemaakt tot wat ze is. Alleen mag dit voor de toekomst geen beletsel worden. De familiale opvolging wordt sinds jaren onderkend als één van de belangrijkste problemen bij de bedrijven. Wanneer bedrijven in groten getale dit probleem weten op te lossen is dit meteen een enorme nieuwe stimulans voor de ganse bedrijfstak en een troef meer voor de toekomst.